

Додаток 3
до Організаційно-методичних вказівок
з підготовки населення Львівської
області до дій у надзвичайних ситуаціях
на 2024 – 2025 роки
(пункт 2.1)

ПРОГРАМА **додашкової підготовки з техногенної безпеки працівників** **об'єктів підвищеної небезпеки**

I. Загальні положення

1.1. Ця Програма розроблена відповідно до Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444.

Програма має на меті поглиблення та розширення знань стосовно нормативних актів з питань техногенної безпеки, джерел небезпеки (споруда, обладнання, технологічний процес тощо), що за певних обставин можуть спричинити виникнення НС на об'єкті підвищеної небезпеки та небезпечних речовин, що виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на його території.

2.2. Змістом дошкової підготовки працівників об'єктів підвищеної небезпеки є:

отримання працівниками на основі базової загальної та спеціальної підготовки додаткових знань щодо особливостей та порядку дій за планом локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій в умовах надзвичайних ситуацій техногенного характеру, які можуть виникнути на об'єкті, виходячи з характеру його небезпеки;

набуття практичних навичок щодо користування технічними засобами аварійно-рятувальних робіт та засобами захисту, взаємодії з іншими виконавцями робіт із забезпеченням вимог техніки безпеки та надання першої допомоги потерпілим в умовах надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

II. Обсяг засвоєних знань та вмінь за Програмою

2.1. За результатами навчання персонал об'єкта підвищеної небезпеки повинен додатково:

а) знати:

основні небезпечні фактори об'єкта, пов'язані з його виробничою діяльністю (фізико-хімічні та уражаючі властивості небезпечних речовин), можливий характер і масштаб їх проявів, способи та засоби запобігання пожежам, вибухам, типові дії персоналу при їх виникненні;

нормативно-правові акти і нормативно-технічні документи, які встановлюють порядок і правила виконання робіт на об'єкті;

правила, норми і стандарти техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях;

зміст (в обсязі, що його стосується) планів локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій для кожного об'єкта підвищеної небезпеки, який експлуатується або планують експлуатувати;

спеціальні заходи протиаварійного захисту відповідно до локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій;

можливості і порядок застосування автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення;

порядок інформування органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування про всі небезпеки, які встановлені в процесі аналізу небезпеки процесів виробництва, та об'єкти, які можуть опинитися в прогнозованих зонах надзвичайних ситуацій, надавати їм результати виконаного аналізу небезпеки;

обов'язки та порядок дій працівників об'єкта під час аварії, катастрофи відповідно до планів локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій на об'єкті підвищеної небезпеки та планів взаємодії у разі виникнення надзвичайної ситуації на інших об'єктах і територіях;

заходи щодо сприяння проведенню на об'єкті підвищеної небезпеки рятувальних та інших невідкладних робіт;

прийоми запобігання терористичному акту та порядок дій в умовах його загрози або здійснення;

порядок організації навчання персоналу діям у разі виникнення аварійних ситуацій та аварій і його атестації з питань техногенної безпеки;

методи формування психологічної стійкості до стресового впливу факторів надзвичайних ситуацій;

б) вміти:

визначати небезпечні фактори та дотримуватись вимог правил безпеки під час проведення аварійно-рятувальних робіт;

чітко дотримуватись вимог технологічної документації виробництва та заходів техніки безпеки для запобігання аваріям на об'єкті, що можуть призвести до виникнення надзвичайної ситуації;

організовувати і здійснювати виробничий контроль за дотриманням вимог щодо забезпечення техногенної безпеки;

проводити ідентифікацію, розробляти декларацію безпеки об'єкта та планів локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій відповідно до законодавчих та інших нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту;

здійснювати постійний аналіз небезпеки процесів виробництва;

організовувати заходи щодо захисту персоналу від шкідливого впливу надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

у разі виникнення аварії чітко діяти за сигналами оповіщення, виконувати особисті обов'язки за посадою відповідно до виду загрози та планів локалізації і ліквідації аварій на об'єкті підвищеної небезпеки;

брати участь у проведенні робіт з локалізації і ліквідації аварій, якщо це не заборонено керівником робіт з ліквідації аварій;

вживати заходів щодо захисту життя і здоров'я населення, яке проживає в зонах можливого ураження, у разі аварій на об'єкті підвищеної небезпеки.

III. Порядок організації та проведення занять

3.1. Відповідальність за підготовку працівників об'єктів підвищеної небезпеки несуть керівники підприємств, установ, організацій, які на базі типової програми розробляють і затверджують навчальні програми з урахуванням конкретних виробничих умов і відповідних їм чинних нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Безпосередніми організаторами навчання є керівники підрозділів з питань цивільного захисту або штатні (позаштатні) особи з питань цивільного захисту підприємств, установ, організацій.

3.2. Заняття у навчальних групах проводять керівники структурних підрозділів, позаштатних спеціалізованих служб і формувань на навчально-тренувальній базі об'єктів підвищеної небезпеки, державних чи комунальних аварійно-рятувальних служб, що обслуговують ці підприємства, установи, організації.

Керівники всіх навчальних груп, а також фахівці формувань цивільного захисту, що залучаються до проведення робіт з дегазації, дезактивації територій та організовують і проводять хіміко-дозиметричний контроль, попередньо проходять навчання у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Львівської області.

Всі заняття повинні проводитись, в основному, практично з відпрацюванням відповідних нормативів і в умовах обстановки, яка може скластись на об'єкті в результаті стихійного лиха, аварії, катастрофи, ураження, терористичного акту.

IV. Рекомендована тематика та орієнтовний зміст тем

Тема 1. Правила техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях.

Основні обов'язки керівників і посадових осіб об'єктів у сфері техногенної безпеки. Виконання основних вимог техногенної безпеки у сфері цивільного захисту.

Тема 2. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.

Організація і проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Оцінка інженерної обстановки на підприємстві після ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Тема 3. Прилади дозиметричного та хімічного контролю.

Їх класифікація та порядок роботи з ними.

Тема 4. Забезпечення стійкості роботи підприємства у надзвичайних ситуаціях.

Оцінка інженерного захисту суб'єктів господарювання.

Тема 5. Оперативне оповіщення персоналу об'єктів і населення про виникнення або загрозу виникнення аварійних ситуацій і аварій.

Порядок створення, призначення та будова локальної (об'єктової) системи оповіщення. Системи раннього виявлення надзвичайних ситуацій. Організація роботи диспетчерської служби.

Тема 6. Порядок розроблення планів локалізації і ліквідації наслідків аварій, вимоги до їх складу, змісту та форми.

Тема 7. Створення, збереження і раціональне використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям.

Номенклатура та обсяги резерву об'єктового рівня суб'єкта господарювання. Забезпечення засобами радіаційного та хімічного захисту, порядок їх зберігання та видачі.

Тема 8. Моніторинг і прогнозування обстановки під час аварій на радіаційно небезпечних об'єктах.

Основні параметри при оцінюванні радіаційної обстановки. Оцінка радіаційної обстановки при аваріях на об'єктах атомної енергетики. Дезактивація та профілактика радіаційних уражень.

Тема 9. Моніторинг і прогнозування обстановки під час аварії на хімічно небезпечному об'єкті.

Терміни і визначення при оцінюванні хімічної обстановки. Небезпечні хімічні речовини. Оцінка хімічної обстановки під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах. Організація робіт з дегазації. Речовини та розчини, які використовуються для проведення робіт з дегазації.

Тема 10. Прогнозування обстановки під час аварій на підприємствах із пожежонебезпечними технологіями.

Основні поняття і критерії оцінювання пожежної обстановки. Методика прогнозування зони теплового випромінювання під час пожежі. Первинні засоби пожежогасіння.

V. Рекомендований перелік нормативних документів

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Постанова КМУ від 27.09.2017 № 733 „Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту”.
3. Постанова КМУ від 24.03.2004 № 368 „Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями”.

4. Постанова КМУ від 26.06.2013 № 444 „Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях”.
 5. Постанова КМУ від 09.10.2013 № 616 „Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту”.
 6. Постанова КМУ від 09.10.2013 № 787 „Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту”.
 7. Постанова КМУ від 30.10.2013 № 841 „Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій”.
 8. Постанова КМУ від 09.01.2014 № 11 „Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту”.
 9. Наказ МНС України від 16.12.2002 № 330 „Про затвердження Інструкції з тривалого зберігання засобів радіаційного та хімічного захисту”.
 10. Наказ МВС України від 09.07.2018 № 579 „Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту”.
 11. Наказ МВС України від 05.11.2018 № 879 „Про затвердження Правил техногенної безпеки”.
 12. Наказ МНС України від 16.07.2009 № 494 „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення планів цивільного захисту підприємств, установ, організацій на особливий період”.
 13. Наказ МНС України від 17.06.2010 № 472 „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо роботи пунктів видачі населенню та особовому складу невоєнізованих формувань засобів радіаційного і хімічного захисту”.
 14. Наказ ДСНС України від 23.03.2015 № 167 „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки населення до дій в умовах загрози або вчинення терористичного акту”.
 15. Наказ МОЗ України від 09.03.2022 № 441 „Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28.03.2022 за № 356/37692.
 16. Наказ МВС України від 31.01.2015 № 113 „Про затвердження Примірною положення про формування цивільного захисту”.
-